

Integriteitsbeleid Fos De Kangoeroes

Wat is integriteit?

Algemeen

Onze eenheid biedt leden en leiding de mogelijkheid om te **experimenteren**, fouten te maken, met vallen en opstaan samen plezier te maken en doelen te bereiken. Er zijn echter grenzen aan wat kan. Enkel als kinderen en jongeren zich veilig voelen in de eenheid creëer je ruimte voor groei en experiment. Een veilige omgeving creëren is dus essentieel. Dat kan aan de hand van een integriteitsbeleid.

Maar wat is integriteit? Integer zijn is een goede karaktereigenschap, het laat zien dat iemand eerlijk en oprecht is. Een integer persoon kan over eigen gedrag en keuzes makkelijk verantwoording afleggen.

Een **integriteitsschending** is elke vorm van lichamelijk, seksueel, moreel of psychisch gedrag waarvan jij vindt dat het jouw grens of de **grens van iemand anders overschrijdt**. Een andere term is grensoverschrijdend gedrag. Dit gedrag of deze handelingen liggen meestal niet in lijn met de normen en waarden die je als eenheid uitdraagt.

Een integriteitsschending in de scouts kan voorkomen tussen **iedereen die betrokken is** bij de werking van de eenheid: leden, leiding, stam, ouders of bezoekers van een feestje. Waar iemand zich ongemakkelijk bij voelt, kan **verschillen van persoon tot persoon**. Soms vertellen personen zelf over de feiten. Soms lichten anderen je in. Het kan ook zijn dat je zelf vermoedens hebt.

Denk maar aan:

- » Seksueel getinte handelingen zonder toestemming
- » Door groepsdruk iemand dwingen om alcohol te drinken
- » Persoonlijke spullen beschadigen
- » Herhaaldelijk iemand beledigen en uitschelden
- » Lijfstraffen of agressief uit de hoek komen

De verschillende stappen van het beleid

Stap 1: Bepaal wie je betreft in het opstellen van het beleid

Alle leiding en stam werd uitgenodigd om deel uit te maken van de werkgroep grensoverschrijdend gedrag (GOG). Het beleid werd geschreven door leden van deze werkgroep, maar werd ook op de eenheidsraad voorgesteld en alle leiding en stam kreeg de kans om (anoniem) feedback te geven. Het beleid zal voorgesteld worden op de eenheidsraad en gestemd in de inwendige orde.

Stap 2: Wat is voor ons (on)gewenst gedrag?

Ongewenst gedrag is onderling gedrag dat als bedreigend, vernederend of intimiderend wordt ervaren. Voorbeelden van ongewenst gedrag zijn seksuele intimidatie, discriminatie, agressie, geweld en pesten.

We maken een duidelijk onderscheid tussen:

- hands-on
 - alle vormen van fysiek geweld, seksueel geweld, ...
- hands-off
 - haatspraak: racisme, pestgedrag, discriminatie, ...

Om na te gaan wat onze eenheid verstaat onder integriteitsschending of grensoverschrijdend gedrag, hadden leiding en stam de kans om anoniem een Google Forms in te vullen over wat zij allemaal zien als grensoverschrijdend gedrag. Er was een algemene overeenkomst met de definities die hierboven gegeven zijn. Er zijn ook enkele voorbeelden ingestuurd zoals ongepaste foto's sturen in groepschats zonder dat de persoon in kwestie daarvan afweet, aandringen tot uitbeelding van seksuele handelingen, homofobie, racisme, alles zonder toestemming van één of meerdere partijen, pestgedrag, schelden met ongepaste woorden, nederig gedrag vertonen enzovoort.

Stap 3: Visie – Waar willen we naartoe met de eenheid?

Om onze visie vast te leggen, hebben we enkele **kernwaarden** van onze scouts opgesteld:

- 1) Iedereen is welkom en voelt zich veilig.
- 2) Iedereen mag experimenteren en fouten maken, zonder andermans (emotionele, psychische en fysieke) veiligheid in het gedrang te brengen.
- 3) We gaan bewust om met totemisatie, belofte en overgang: niemand wordt belachelijk gemaakt of vernederd.
- 4) Wanneer iemand hun grens aangeeft, wordt die gerespecteerd. Deze grens verschilt van persoon tot persoon.
- 5) We steunen elkaar en breken elkaar niet af.
- 6) Wie niet meedoet, wordt ook geaccepteerd.
- 7) We streven ernaar stil te staan bij onze eigen werking en we durven bepaalde rituelen in vraag te stellen.

- 8) We streven ernaar als eenheid om onze visie aan te passen naar de huidige veranderende samenleving.

Stap 4: Preventie - Voorkom grensoverschrijdend gedrag

Creëer een veilige omgeving

Het is in eerste instantie belangrijk om een veilige omgeving te creëren. Dat wil enerzijds zeggen dat je scoutsomgeving een plek is waar leden en leiding hun **grenzen worden gerespecteerd**. Anderzijds is het een plek waar leden en leiding **vrij en open kunnen communiceren** over hun grenzen en zonder zorgen kunnen aangeven wanneer die (bijna) overschreden worden. Op de scouts zullen we te werk gaan met een intern meldpunt, bestaande uit 4 vertrouwenspersonen (VP's) en ook met een extern meldpunt, namelijk de API van FOS.

Intern Meldpunt (vertrouwenspersoon binnen de scouts): Een VP gaat altijd discreet te werk, maar heeft geen beroepsgeheim. De rol van de VP is vooral om te luisteren en wanneer nodig door te verwijzen naar een API. Indien mogelijk zijn er meerdere VP's in je eenheid. Zo geef je mensen de kans om de persoon aan te spreken die zij het meeste vertrouwen (denk bijvoorbeeld aan de achtergrond, gender, leeftijd van de personen die je aanstelt). Het is mogelijk dat de VP zelf een grens overschrijdt. Dat kan dan alsnog aan een andere VP gemeld worden.

Onze eenheid zou werken met indien mogelijk 4 VP's. Deze worden gestemd op de eenheidsraad. De VP's zullen herkend worden aan hun VP-badge of lintje zodat alle leden ook weten bij wie ze zeker terecht kunnen. Ook zal er een poster gemaakt worden met uitleg over de VP's en foto's van deze 4 VP's. Belangrijk om te vermelden is dat deze VP's geen macht hebben om drastische maatregelen te nemen zoals iemand wegsturen van kamp bijvoorbeeld. Zulke beslissingen zullen de VP's dus altijd bespreken met de API van FOS en ook met de eenheidsleiding (en indien nodig met de eenheidsraad).

Op de eenheidsraad van 24/06/23 werden de volgende 4 VP's verkozen: Winterkoninkje, Vink, Narwal en Hinde.

Wat doet een VP <u>wel</u> ?	Wat doet een VP <u>niet</u> ?
<ul style="list-style-type: none"> ● eerste contact <ul style="list-style-type: none"> ○ De VP is het eerste contact bij meldingen. Deze persoon luistert naar het verhaal en probeert zo de situatie in te schatten. ● afstemmen en doorverwijzen <ul style="list-style-type: none"> ○ Nadien zullen de VP's samen met de melder bekijken hoe de 	<ul style="list-style-type: none"> ● hulpverlening <ul style="list-style-type: none"> ○ De VP is geen hulpverlener. De VP volgt wel elke melding op en verwijst, indien nodig, door naar hulpverleners of de API van FOS. ● onderzoeken <ul style="list-style-type: none"> ○ De VP praat met de betrokkenen en probeert een goed beeld te

<p>situatie het beste aangepakt wordt en eventueel doorverwijzen naar de API van FOS of andere organisaties. De VP probeert de situatie beter te begrijpen en contacteert eventueel andere betrokkenen of instanties. Dat gebeurt altijd in overleg met de persoon die de melding doet.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● opvolgen <ul style="list-style-type: none"> ○ De situatie wordt samen met de melder opgevolgd tot alles afgehandeld is. Ook de nazorg wordt samen bekeken. 	<p>krijgen van de situatie. Op basis daarvan zal de meest geschikte opvolging worden voorzien. Het is nooit de bedoeling om op onderzoek te gaan naar wie juist de schuldige is en de reden waarom die schuldig is.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● publieke bekendmaking <ul style="list-style-type: none"> ○ De VP heeft geen beroepsgeheim, maar zal een melding nooit doorvertellen aan personen die niet kunnen helpen bij de opvolging.
---	--

API (extern vertrouwenspersoon binnen FOS): Iedereen die betrokken is bij FOS Open Scouting kan terecht bij een API. Je hoeft zelf geen slachtoffer of getuige te zijn. Zodra je een vermoeden of slecht gevoel hebt, kan je contact opnemen. Een API neemt elke melding serieus en bekijkt samen met de melder hoe de situatie het best wordt aangepakt. De API zal verder opvolgen en doorverwijzen indien nodig. Een API is geen hulpverlener, gaat geen onnodige zaken onderzoeken of publiekszaken bekendmaken. Je kan de API bereiken via het nummer 09/245.45.86 of mailen naar api@fos.be

Communiceer over het beleid

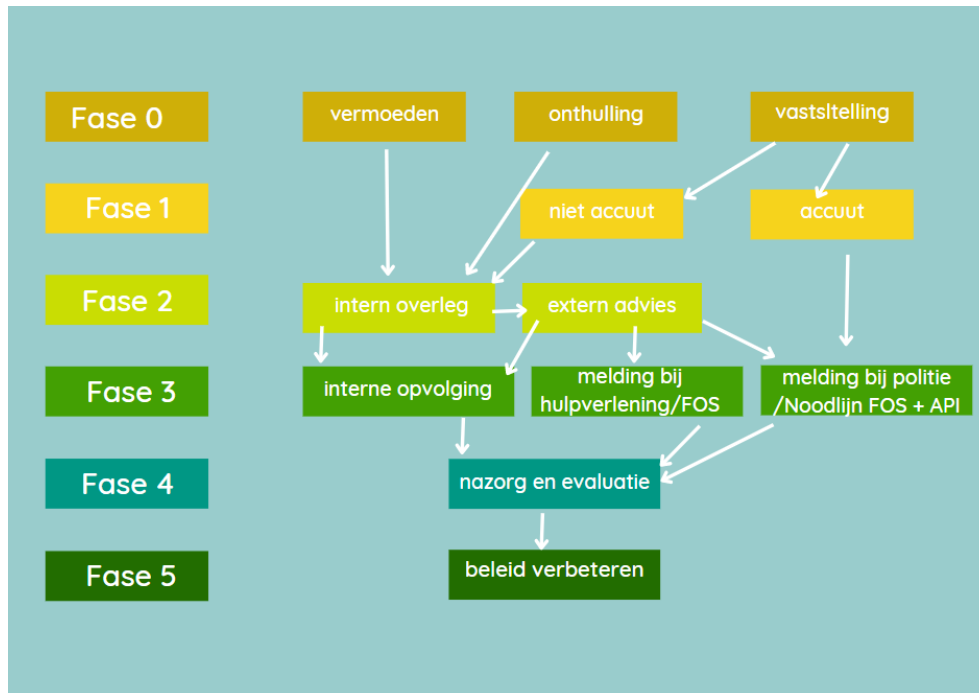
Een integriteitsbeleid implementeren en zorgen voor een draagvlak is niet te onderschatten. Erover communiceren is daar een onderdeel van. Eén van de belangrijkste aandachtspunten is dat alle leiding op de hoogte gebracht wordt van het beleid en van het bestaan van de werkgroep GOG of VP. Er hangt bovendien ook nog steeds een taboe over het melden van grensoverschrijdend gedrag. Dit willen we verkleinen door erover te spreken en communiceren.

Wat wij zullen doen om hierover te communiceren:

- bespreken op de eenheidsraad + beleid stemmen in de inwendige orde
- affiche via FOS nationaal + eigen poster met uitleg over de VP's en wie zij zijn
- een pagina over integriteit op de website maken
- een aparte email sturen naar de ouders
- bij de oudere takken (JVG, VG, seniors) ook eens per tak een uitleg doen over het beleid

Stap 5: Reactie - Reageer gepast op grensoverschrijdend gedrag

Een **reactiebeleid** helpt je gepast te reageren op ongewenst gedrag. Een reactiebeleid beschrijft de stappen die je kan zetten wanneer een melding binnenkomt. Ben je betrokken bij de situatie of werd jouw grens overschreden? Spreek dan de API van FOS of de vertrouwenspersoon binnen jouw eenheid aan en neem onderstaand stappenplan door. We doorlopen 5 fases binnen dit reactiebeleid.

FASE 1: Grens overschreden?

Er zijn 3 verschillende mogelijkheden:

- **vermoeden van:** iemand denkt dat er sprake is van een integriteitsschending, maar er is nog geen duidelijkheid
 - observeer: wees aandachtig; laat het slachtoffer weten dat ze bij jou terecht kunnen; beschuldig nog niemand als je het niet zeker bent!
 - deze situatie mag wel al besproken worden met het intern meldpunt of API
 - takleiding (indien het gaat over leden) goed inlichten en vragen om mee te observeren, takleiding volgt ook dit beleid dus mag ook nog niemand beschuldigen
- **onthulling:** iemand vertelt dat er een integriteitsschending heeft plaatsgevonden
 - luisteren zonder vooroordelen
- **vaststelling:** iemand is getuige van een integriteitsschending die plaatsvindt
 - aansporen tot discretie
 - zorg dat iedereen veilig is, zowel slachtoffers als daders of eventuele andere betrokkenen. Sommige situaties zijn moeilijk in te schatten, dus oordeel niet te snel.

FASE 2: Verzamel informatie en spreek iedereen aan

Bij alle 3 mogelijke situaties (vermoeden van, onthulling of vaststelling) is het belangrijk om de inhoud in kaart te brengen. De informatie kan bij de vertrouwenspersoon terecht komen via leden, leiding, oud-leiding, (A)EL's, etc. Soms is de melder niet het slachtoffer of een rechtstreeks betrokkene, maar een derde. Hierdoor kan er wat ruis op de communicatie zitten. Verzamel informatie van alle betrokkenen: getuigen, slachtoffer(s), dader(s), ...

Enkele tips voor de VP's met betrekking tot deze fase:

- zorg voor de veiligheid (mentaal en fysiek!) van de melder
- wees empathisch
- geef uitleg over de rol van de VP
 - beloof geen geheimhouding
 - benoem de mogelijkheid dat je de situatie zal bespreken (al dan niet anoniem) met de API of een mede-VP of andere personen die kunnen helpen

Enkele richtvragen die kunnen helpen om de situatie in kaart te brengen:

- Is er toestemming of een akkoord voor het gedrag?
- Is er vrijwilligheid, of is er druk of dwang?
- Is er gelijkwaardigheid tussen de betrokkenen?
- Past het gedrag bij de ontwikkeling en leeftijd?
- Is het gedrag passend in de context?
- Wat was de impact voor de pleger en/of het slachtoffer?

FASE 3: Schat de ernst van de situatie in. Acuut of niet acuut?

Om de ernst van de situatie in te schatten maken we gebruik van het vlaggensysteem van Sensoa. Het vlaggensysteem bestaat uit 4 vlaggen (groen, geel, rood en zwart) en 6 criteria om gedrag te beoordelen. Deze 6 criteria worden hieronder beschreven en moeten allemaal geëvalueerd worden.

criterium	Uitleg
Toestemming	Beide partijen vinden het prettig en zijn bij bewustzijn.. Er is geen sprake van misleiding, bedrog,.... Er is (non)verbale toestemming.
Vrijwilligheid	Geen beloning, manipulatie of dwang. Ik doe het omdat ik het zelf wil.
Gelijkwaardigheid	Beide partijen zijn gelijk op vlak van leeftijd, kennis, intelligentie, aanzien, macht, maturiteit,
Ontwikkeling	Het gedrag past binnen de leeftijd of ontwikkeling.
Context	Het gedrag past binnen de context. Het stoort niemand. De privacy wordt gerespecteerd.
Impact	Het gedrag heeft geen schadelijk gevolg voor betrokkenen en omstanders.

De vlaggen worden hieronder beschreven. Per criteria wordt er dus een kleur vlag toegekend.

criterium	Groen 	Geel 	Rood 	Zwart
Toestemming	Duidelijke wederzijdse toestemming	Onduidelijke wederzijdse toestemming	Eénmalig gebrek aan wederzijdse toestemming	Herhaaldelijk gebrek aan wederzijdse toestemming
Vrijwilligheid	Geen dwang of druk	Lichte dwang of druk	Eénmalig gebruik van manipulatie, chantage en/of machtspositie	Herhaaldelijk gebruik van manipulatie, chantage en/of machtspositie
Gelijkwaardigheid	Evenwaardige partners	Lichte ongelijkwaardigheid in leeftijd, macht, maturiteit, intelligentie enz.	Eénmalig grote ongelijkwaardigheid in leeftijd, macht, maturiteit, intelligentie enz.	Herhaaldelijk grote ongelijkwaardigheid in leeftijd, macht, maturiteit, intelligentie enz.
Ontwikkeling	Duidelijke wederzijdse toezemming	Gedrag van iets jongere of oudere kinderen /jongeren	Gedrag kinderen /jongeren met redelijk groot leeftijdsverschil	Gedrag kinderen /jongeren met heel groot leeftijdsverschil
Context	Gedrag stoort niemand. Respect voor privacy	Gedrag is licht aanstootgevend in de context. (onbeleefd)	Gedrag is aanstootgevend en past niet in de context. (beledigend)	Gedrag is herhaaldelijk en zwaar aanstootgevend (choquerend)
Impact	Gedrag heeft geen schade tot gevolg voor betrokkenen en omstanders	Gedrag zorgt voor licht negatieve impact	Gedrag heeft éénmalige negatieve impact. (fysieke, emotionele, psychologische schade)	Gedrag heeft meermaals negatieve impact (zware fysieke, emotionele, psychologische schade)

Een groene vlag: aanvaardbare situatie.

Een aanvaardbare situatie wil zeggen dat alle zes criteria zijn vervuld.

Een gele vlag: licht grensoverschrijdende situatie

Een licht grensoverschrijdende situatie wil zeggen dat niet alle zes criteria zijn vervuld. Zulke situaties komen vaak voor: kinderen en jongeren experimenteren, tasten grenzen af en gaan soms licht over de grens. Dat hoort nu eenmaal bij de ontwikkeling, want zo leren ze.

Een rode vlag: ernstig grensoverschrijdende situatie

Bij een ernstig grensoverschrijdende situatie zijn niet alle 6 criteria vervuld en wegen één of meer criteria zwaar door. Ernstig grensoverschrijdende situaties omvatten ook gedrag dat beledigend of kwetsend is voor anderen, gedrag dat fysieke, emotionele of psychologische schade veroorzaakt.

Een zwarte vlag: zwaar grensoverschrijdende situatie

Bij een zwaar grensoverschrijdende situatie zijn niet alle zes criteria vervuld en wegen één of meer criteria zéér zwaar door. Zwaar grensoverschrijdend gedrag omvat ook gedrag dat zwaar aanstootgevend is en met zware fysieke, emotionele of psychologische schade als gevolg.

FASE 4: Intern opvolgen? Of uitbesteden aan de API?

Hiervoor kunnen we ook kijken naar het vlaggensysteem van Sensoa over hoe te reageren.

	Groene vlag	Gele vlag	Rode vlag	Zwarte vlag
Pedagogische reactie	Bekijk en luister Benoem gedrag Bespreek wensen, gedachten en gevoelens Leg uit wat oké is en waarom	Bekijk en luister Benoem gedrag Begrens en leidt af Leg uit wat niet oké is en waarom Maak afspraken	Bekijk en luister Benoem gedrag Leg uit wat niet oké is en waarom Verhoog toezicht en controle Maatregelen voorstellen Zorg voor de betrokkenen	Bekijk en luister Benoem gedrag Verbied Leg uit wat niet oké is en waarom Sanctioneer meteen of verwijst door (maatregelen toepassen) Observeer extra Opvang en nazorg

Reageren ten aanzien van kinderen/jongeren die grensoverschrijdend gedrag stellen

Kinderen leiden enorm veel af uit jouw reactie. Daarom is het belangrijk om gepast te reageren. Dat kan alleen wanneer je de situatie goed inschat. Bij gele, rode of zwarte vlaggen reageer je altijd, maar zonder te veroordelen. Je reactie moet bovendien gaan over het gedrag en niet over het kind/jongere zelf. Je reactie t.o.v. kinderen/jongeren is anders dan bij volwassenen omdat we er bij kinderen en jongeren van uit gaan dat zij nog moeten leren en groeien. Hierin moeten ze de nodige coaching en kansen krijgen.

We besluiten om bij de 'daders' contact op te nemen met de ouders tot 18 jaar.

Als nazorg willen we ook graag verwijzen naar hulp voor de dader, dit is geen verplichting maar iets dat we gewoon voorstellen. Organisaties die wij zullen gebruiken:

- CAW (Rabot)
- I.T.E.R.

Reageren ten aanzien van volwassenen die grensoverschrijdend gedrag stellen

Bij volwassen mogen we ervan uitgaan dat ze moreel al kunnen inschatten wat kan en niet kan. In dit soort situaties is het belangrijk in gesprek te gaan. Tijdens dit gesprek moet je duidelijk maken dat het gedrag grensoverschrijdend is en nooit meer mag gebeuren. Denk samen met de pleger mee over een mogelijk herstel en praat over de mogelijke consequenties en stappen die ondernomen zullen worden. Het is raadzaam om de pleger hiervoor te bevragen, maar zorg dat je de wensen van het slachtoffer hierbij nooit uit het oog verliest. Er kan bijvoorbeeld een doorverwijzing zijn naar specifieke hulp, een tijdelijke schorsing of een definitieve uitsluiting plaatsvinden. Wees je ervan bewust dat mensen fouten maken en dat niet elke kleine grensoverschrijding meteen tot een definitieve uitsluiting moet leiden. Wanneer een

definitieve uitsluiting toch het gevolg is, zorg dan dat deze situatie op een zo goed mogelijk manier afgerond is voor alle partijen en dat deze volgens de regels van het algemeen reglement verloopt.

Als nazorg willen we ook graag verwijzen naar hulp voor de dader, dit is geen verplichting maar iets dat we gewoon voorstellen. Organisaties die wij zullen gebruiken:

- CAW (Rabot)
- I.T.E.R.

Reageren ten aanzien van het slachtoffer

Als het slachtoffer een kind of jongeren is, raden we aan om het stellen van eigen grenzen te stimuleren en hun weerbaarheid aan te leren. Het is belangrijk opvang en omkadering te voorzien en ervoor zorgen dat het kind of de jongere weet wie de vertrouwenspersoon is. Als het slachtoffer een volwassene is, is het belangrijk dat deze voldoende te betrekken en voldoende rekening met hun te houden. Het slachtoffer moet hun eigen grenzen bewaken en duidelijk maken.

Ook bij de slachtoffers is contact met de ouders belangrijk. We sporen daarom altijd het slachtoffer aan om iemand in te lichten over de situatie zoals ouders of een andere vertrouwenspersoon. Afhankelijk van de situatie contacteren we de ouders, dit is in samenspraak met externe organisaties die hierin gespecialiseerd zijn.

Ook bij het slachtoffer willen we voor nazorg doorverwijzen naar enkele slachtofferhulporganisaties:

- <https://www.seksueelgeweld.be/chat-met-een-deskundige>
- Zorgcentrum Seksueel Geweld
- Punt vzw
- CAW
- UZ Gent (eerder bij seksueel grensoverschrijdend gedrag)

Reageren ten aanzien van externen

Bereid je goed voor. Denk na over wat je van het voorval bekend hebt gemaakt aan de buitenwereld, en hoe. Als je merkt dat er niet gepraat wordt over de situatie of dat leden, leiding of ouders er niet van op de hoogte zijn, dan moet je er niet tegen iedereen over communiceren. Dan is het voldoende dat de leiding weet naar wie ze kunnen doorverwijzen. Kies hiervoor 1 aanspreekpunt. Als je merkt dat er toch veel over gepraat wordt en dat er verhalen de ronde doen, is het belangrijk om hier wel officieel over te communiceren naar leden, leiding en ouders. Doe dat altijd met respect ten aanzien van slachtoffer(s) én pleger(s). Alle betrokkenen hebben recht op privacy. Geef enkel open en objectieve info.

Wanneer de pers erbij komt kijken, schakel je altijd FOS Nationaal en de API in!

Incidenten registreer je steeds intern. Bij rode of zwarte gedragingen meld je dit bij de API van FOS.

Soms kan het nodig zijn een incident extern te melden, bijvoorbeeld bij de politie. Het aanspreekpunt (of iemand anders) kan de betrokkene(n) helpen bij aangifte.

FASE 5: Zorg, herstel en aanpassen van het beleid

Bespreek en analyseer incidenten. Zo voorkom je emotionele overbelasting en krijg je inzicht in oorzaken en risicofactoren. Tegelijk kan je nagaan hoe je de kans op herhaling verkleint.

Doe dit samen (met je mede VP, werkgroep integriteit, betrokken personen, (A)EL...) zo leert iedereen eruit en groeit er meer bewustzijn over veiligheid. Pas eventueel procedures aan.

Deelstappen zijn:

- » De gevolgde procedure en stappen in kaart brengen (rapportage) en evalueren.
- » Kijken wat je kan leren uit het incident.
- » Beleid/procedure eventueel aanpassen.

Om het beleid en de vertrouwenspersonen steeds beter te maken zullen we ook een Google forms formulier verspreiden waar feedback kan gegeven worden over het beleid en hoe er werd omgegaan met vorige meldingen bijvoorbeeld.